

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7CoE/40/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4111231847
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4111231847.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci oprávneného: V. W. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XX, N., proti povinnej: Z. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX, o výkon rozhodnutia o úprave styku otca s maloletou W. W., nar. XX.XX.XXXX, zastúpenou kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí rodiny Nitra, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 13Em/3/2011-279 zo dňa 25.11.2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením nenariadil výkon rozhodnutia. O trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil s odkazom na článok 3 bod 1, 2, čl. 12 bod 1, čl. 18 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa a § 272 ods. 1, 3, 5, § 273 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), konštatujúc, že otec maloletého dieťaťa sa opakovanými návrhmi z 24.10.2011, 19.10.2012, 10.07.2012, 28.02.2013, 07.03.2013, 19.03.2013, 09.04.2013, 05.09.2013, 14.11.2013, 10.01.2014 a 24.03.2014 domáhal nariadenia výkonu rozhodnutia o úprave styku otca s maloletou dcérou na základe rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 25CoP/21/2011-287 zo dňa 08.06.2011, právoplatným a vykonateľným dňa 01.08.2011, ktorým bol upravený styk tak, že otec je oprávnený stretávať sa s ňou v párnom týždni v kalendárnom roku v stredu v čase od 16.00 hod. do 17.00 hod. za prítomnosti kolízneho opatrovníka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odboru sociálnych vecí a rodiny, oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, referátu poradensko-psychologických služieb Nitra, s tým, že otec si dieťa prevezme v stanovenú hodinu za prítomnosti kolízneho opatrovníka pred bydliskom matky a dieťa vráti na tom istom mieste v stanovenú hodinu za prítomnosti kolízneho opatrovníka, a matka je povinná dieťa na styk riadne pripraviť. Návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia odôvodnil otec tým, že matka dcéru zastrahuje, psychicky ju týra, učí ju klamať, ona je v dôsledku toho zmätená a on má vážne obavy o jej ďalší psychický vývoj, pričom styk nebol realizovaný už od augusta 2011. Matka k návrhom otca uviedla, že otec sa na styk nedostaví, maloletá Petra sa s ním nechce stretávať z dôvodu, že keď k nemu chodila, tak ju vypočúval, búchal jej hlavu o zem, bil ju a svedkom toho bol aj maloletý syn P.. Uvádza, že nikdy nebránila dcére stretávať sa s otcom, ale ona sa s ním nechce stretávať pre jeho chovanie a neustále klamstvá.

Súd prvého stupňa sa oboznámil s aktuálnym stavom v ostatných prebiehajúcich konaniach na Okresnom súde Nitra ohľadom maloletej W. W. ako aj maloletého P. W.. Podľa jeho zistenia v konaní vedenom pod sp. zn. 26P/14/2012 bolo nariadené znalecké dokazovanie, dňa 12.07.2014 bol podaný znalecký posudok PhDr. Martinou Bečkovou, znalkyňou z odboru Psychológia, odvetvie Klinická psychológia detí a Klinická psychológia dospelých, podľa ktorého stretávanie otca s maloletou je možné za určitých podmienok; odmietanie otca maloletou je determinované správaním oboch rodičov, ktorí zapájajú dieťa do svojich konfliktov. Otec nerešpektovaním negatívnych pocitov dcéry voči nemu, ktoré má kvôli jeho zraňujúcemu správaniu voči matke, ktorú má rada a na ktorej je závislá, a vynútenými

stretnutiami provokuje u nej prejavy negativizmu a zlosti. Oboma rodičmi je vťahovaná do ich konfliktu, trápi sa negatívnym prežívaním matky, identifikuje sa s matkou a tak negatívny prístup otca k matke vníma osobne bez toho, že by ju musela matka proti otcovi usmerňovať. Podľa vyjadrenia znalkyne, ak má otec skutočný záujem na obnovení vzťahu s dcérou, musí jednoznačne zmeniť postoj a správanie voči matke dieťaťa, uznať ju ako dobrú matku bez obviňovania a podozrievania. Maloletá W. je naklonená obnoveniu vzťahu s otcom za určitých podmienok a ak by mohla na otcovi niečo zmeniť, tak to, aby si nevymýšľal, neklamal a nikomu neublížoval. Prejavy strachu z otca neboli pri znaleckom vyšetrení pozorované, podľa jej správania ide skôr o zlosť vyjadrovanú priamo alebo vo forme negativizmu. Kým neprebehnú pozitívne zmeny vo vzťahu rodičov, tak ďalšie vynútené stretnutia s dcérou budú len prehlbovať negatívne prežívanie voči otcovi. Nebolo zistené, že by matka vedome negatívne pripravovala dcéru na styk, ale dieťa samostatne vníma matkine negatívne prežívanie a nedôveru k otcovi, taktiež disponuje informáciami o neprimeranom správaní sa otca voči matke. Z vyjadrenia dcéry vyplýva, že k otcovi nechcela ísť viackrát, lebo sa bojí, že jej zase ublíži, ako tomu bolo u neho naposledy. Matka jej nehovorí, aby k otcovi nešla, to ona sama za ním nechce ísť. Chcela by, aby jej dal pokoj a nech si žije vlastný život. Z vyjadrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zo dňa 03.07.2014 súd zistil, že napriek snahe a odbornému prístupu sociálneho pracovníka, či psychológa počas interakcie otec - dcéra, nedošlo k žiadnemu styku, lebo dcéra sa s otcom odmietla stretnúť.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností súd prvého stupňa dospel k záveru, že styk upravený rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 25CoP/21/2011-287 zo dňa 08.06.2011, právoplatným a vykonateľným dňa 01.08.2011, prebiehal problematicky, resp. nerealizoval sa vôbec z dôvodu odmietavého postoja dcéry. Otec tvrdil, že matka mu neumožňuje styk a marí stretnutia s dcérou už 6 rokov, ktorú proti nemu zmanipulovala. Matka naopak tvrdila, že stretnutiam nikdy nebránila, avšak otec sám svojím správaním zapríčinil, že maloletá odmieta chodiť na styk s otcom, keďže sa ho bojí, a preto ju ona nemôže nútiť proti jej vôli stretávať sa s otcom, keďže jej ani nedokáže garantovať, že sa jej u otca nič nestane. Rovnako mal za preukázané, že ani pokuta uložená matke uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5CoE/167/2014-137 zo dňa 29.09.2014 vo výške 100 eur za zmarené stretnutia v období od 10.08.2011 do 19.03.2014 nevedla k náprave a nepriniesla zmenu v realizácii styku, v dôsledku čoho pokuta nie je dostačujúcim prostriedkom, ktorý by matku, resp. maloleté dieťa, ktoré má v súčasnosti 13 rokov, donútil k realizácii styku s otcom. Ukladanie opakovaných pokút matke tak, ako to žiada otec, nie je v záujme dieťaťa. V tomto konkrétnom prípade nie je v záujme dieťaťa priviesť matku k tomu, aby pod hrozbou uloženia opakovaných pokút dieťa k stretnutiam s otcom donútila, obzvlášť po takej dlhej dobe nerealizovaných stretnutí otca s dieťaťom, v dôsledku čoho došlo k značnému oslabeniu citovej väzby dieťaťa na otca. Podľa názoru súdu uloženie pokuty by mohlo pôsobiť ešte viac kontraproduktívne vo vzťahu dieťaťa k otcovi, pretože pokuta ako sankcia pre matku, môže v dieťati produkovať pocit viny za vzniknutý stav a citový vzťah dieťaťa k otcovi sa tým môže ešte viac zhoršiť. Medzi rodičmi nedochádza k žiadnej komunikácii, neexistuje u nich žiadna spolupráca, rodičia nie sú vôbec schopní vykonávať spoločne svoje rodičovské práva a povinnosti v najlepšom záujme svojich maloletých detí. Naopak, dochádza medzi nimi k neustálemu osočovaniu a konfliktom, ktoré obe deti, ale najmä maloletá W., vnímajú a tieto konflikty rodičov majú na ne zásadný dopad, keďže pre každé dieťa predstavuje nesmiernu psychickú záťaž a pôsobí traumatizujúco, ak je pre spory rodičov vystavené konfliktu lojality voči jednému rodičovi a následnému pocitu viny z toho, že vyjadrí svoj názor. Súd poukazuje na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa zdôraznil, že princíp najlepšieho záujmu dieťaťa je potrebné chápať komplexne a jeho obsah sa má určiť podľa okolností jednotlivého prípadu a podľa prežívania jednotlivého dieťaťa. Tento princíp v sebe zahŕňa princíp rešpektovania práv dieťaťa a princíp vypočutia názoru dieťaťa - tzv. participačný princíp. Najlepší záujem dieťaťa má byť uplatňovaný v každom kroku verejnej inštitúcie, najmä vo všetkých vykonávacích opatreniach, ktoré sa týkajú maloletých detí. V tomto konkrétnom prípade môže mal. W. vnímať, že otec ubližuje matke neustálymi podaniami na súde, na polícii a prebiehajúcimi súdnymi konaniami, o ktorých je maloletá nevhodne informovaná. Súd je však povinný prihliadať na názor dieťaťa, tak ako to má na mysli čl. 12 Dohovoru a nemôže odopierať dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie svojho najlepšieho záujmu.

Vzhľadom na výnimočnosť a ojedinelosť tejto konkrétnej situácie, kedy sa styk otca s dcérou nerealizuje už dlhých šesť rokov z dôvodu dcérinho odmietania, pričom v konaní bola uložená matke i pokuta, ktorá nepriniesla požadovaný efekt, súd nepovažoval ďalšie pokračovanie v konaní o súdny výkon rozhodnutia za efektívne a účelné v zmysle čl. 3 bod 1 Dohovoru. Práve naopak použitie zákonných donucovacích prostriedkov uvedených v § 273 OSP by v konečnom dôsledku mohlo mať negatívny

dopad. Podľa znaleckého posudku odmietanie otca maloletou je determinované správaním sa oboch rodičov, ktorí zapájajú dieťa do svojich konfliktov. Otec nerešpektuje negatívne pocity dcéry voči nemu, za všetko obviňuje matku a dcéru to zraňuje (konflikt lojality dieťaťa vo vzťahu k jednému rodičovi). Dcéra je dlhodobo nesprávne vťahovaná rodičmi do ich konfliktu a trápí sa negatívnym prežívaním matky; negatívny prístup otca k matke vníma samostatne bez toho, aby ju matka musela ovplyvňovať proti otcovi. Ak má otec skutočný záujem na obnovení vzťahu s dcérou, musí jednoznačne zmeniť svoj postoj v celej predmetnej veci a svoje správanie voči matke dieťaťa, musí skončiť s obviňovaním matky za vzniknutý stav a musí uznať matku za dobrú matku, v starostlivosti ktorej neboli zistené nedostatky. Je preto nevyhnutné, aby rodičia uzavreli svoje spory z minulosti a naučili sa spracovať svoje vzájomné negatívne pocity. Kým neprebehnú pozitívne zmeny vo vzájomnom vzťahu rodičov, vynútené stretnutia budú negatívne prežívanie maloletej voči otcovi len prehľbovať.

V závere rozsudku súd uviedol, že súčasná úprava rodičovských práv a povinností nereflektuje aktuálne potreby a aktuálnu životnú situáciu celej rodiny, preto je dôležité pre úpravu celkových vzťahov v rodine prebiehajúce konanie vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 26P/14/2012, predmetom ktorého je návrh kolízneho opatrovníka na zmenu úpravy styku otca s mal. W. v smere zrušenia asistencie kolízneho opatrovníka pri styku, ďalej návrh matky o zákaz styku otca s mal. W. a o zúženie styku otca s mal. P. a napokon návrh otca na rozšírenie styku otca s mal. P.. Do právoplatného rozhodnutia v základnom konaní by rodičia nemali deti zaťahovať do svojich konfliktov a tlačiť nasilu do stretnutí. Z uvedených dôvodov súd výkon rozhodnutia nenariadil. O trovách konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a) OSP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania, keďže išlo o konanie, ktoré súd mohol začať i bez návrhu.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie oprávnený, ktorý žiadal rozhodnutie súdu prvého stupňa zamietnuť a spravodlivo a objektívne posúdiť daný prípad. Namietal, že v rozhodnutí absentujú závažné a objektívne fakty. Súd podľa neho nezohľadnil princíp najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Matka totiž deti manipuluje, pričom poukázal na to, že v decembri 2014 podal podľa § 374 Trestného zákona trestné oznámenie voči znalkyni, ktorá v tejto veci podala znalecký posudok. Vyjadrenia dcéry považoval za vyjadrenia matky, ktorá ju manipuluje. V tomto smere poukázal na znalecký posudok, vypracovaný v konaní vedenom pod sp. zn. 24P/363/2009 znalkyňou Doc. PhDr. Miladou Harinekovou, CSc., kde sa konštatuje, že deti sú manipulované a ovplyvňované matkou. Maloletý P. počas letných prázdnin sa mu zdôveril, že na psychologickom vyšetrení u psychologičky Bečkovej musel klamať, ako aj jeho sestra. Navyše súdy a kuratela spôsobili svojou nečinnosťou hrubé prieťahy, čím spôsobili, že jeho dcéra je dnes matkou zmanipulovaná a úplne sa mu odcudzila. V danom prípade boli poškodené jeho práva ako rodiča a otca detí.

Povinná v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že otec už osem rokov nerobí nič iné, len ju udáva na rôznych inštitúciách, či už na kuratele, súde, polícii, v dôsledku čoho musí chodiť na políciu, súdy a písať vyjadrenia. Tvrdenia otca považovala za výmysly a klamstvá. Dcéra musela absolvovať množstvo psychologov, znalcov, čo ju zaťažuje, a hoci kurátorkami bola prehováraná, k otcovi ísť nechcela a otec na styk ani nechodí.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a po prejednaní dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Preto v zmysle § 219 ods. 1 OSP napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. Pritom aplikoval ustanovenie § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd sa stotožnil s výrokom rozhodnutia súdu prvého stupňa ako aj s jeho odôvodnením. Súd prvého stupňa urobil správny právny záver a svoje rozhodnutie aj primerane odôvodnil. Odvolací súd na dôvažok dodáva, že inštitút nariadenia výkonu rozhodnutia nie je určený na to, aby sa stal nástrojom násilnej zmeny prejavov vôle maloletého dieťaťa, pokiaľ jeho rozhodnutie nebolo úmyselne ovplyvnené tretími osobami. Ak nemožno dieťa aj napriek adekvátnemu výchovnému pôsobeniu presvedčiť, že má ísť k otcovi, javí sa ukládanie pokút ako také, ktoré si neplní zákonom predvídaný účel, t. j. zabezpečenie splnenia povinnosti. V súlade s princípmi vyjadrenými v Dohovore o právach dieťaťa je vylúčené, aby ktorýkoľvek z rodičov nútil dieťa k plneniu povinností všetkými prostriedkami. Sankčné pôsobenie súdu

tak nemá reálny objekt, teda vôľou ovplyvniteľné ľudské správanie, na ktoré by mohlo reálne pôsobiť. Z článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva pre vnútroštátne orgány pozitívny záväzok, čo znamená, že ak je preukázaná existencia rodinného puta, mali by v zásade konať tak, aby umožnili rozvoj tohto puta a mali by prijať všetky vhodné opatrenia, ktoré od nich možno vzhľadom na okolnosti toho ktorého prípadu rozumne očakávať za účelom umožnenia styku rodiča s dieťaťom. Vnútroštátne orgány však nie sú zodpovedné za výsledok, t.j. ak sa styk rodiča s dieťaťom napokon nepodarí uskutočniť v navrhovanej forme a periodicite, prípadne sa ho nepodarí uskutočniť vôbec za predpokladu, že vyvinuli náležitú starostlivosť a styku rodiča s dieťaťom bránia okolnosti na strane dotknutých osôb. Európsky súd pre ľudské práva uznáva, že štátne orgány nie sú všemocné, najmä ak sa stretávajú s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a neadbajú na záujmy vlastného dieťaťa. Stáva sa, že nie je možné okamžite nadviazať styk rodiča s dieťaťom, ktoré po istú dobu žilo s druhým z rodičov, a nadviazanie styku vyžaduje určitú prípravu, prípadne aj za pomoci psychológa.

Vo všeobecnosti platí, že vnútroštátne orgány musia vyvíjať snahu, aby napomohli spolupráci rodičov k výkonu práva styku. Ich povinnosť využiť donucovacie opatrenia však nemôže byť neobmedzená; musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb a osobitne na najlepší záujem dieťaťa a jeho práva, ktoré mu priznáva článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Najlepší záujem dieťaťa môže v závislosti na svojej povahe a závažnosti prevážiť nad záujmom rodiča. Európsky súd v tomto ohľade opakovane konštatoval, že článok 8 v žiadnom prípade neopravňuje rodiča, aby žiadal prijatie takých opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa (napr. Fiala proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 96), a použitie donucovacích opatrení za účelom výkonu práva styku je v tejto chýlostivej oblasti nežiaduce; bude odôvodnené iba v prípade zjavne nezákonného konania rodiča, s ktorým dieťa žije (napr. Zavřel proti Českej republike, rozsudok z 18. januára 2007, ods. 52). Ide o prípady, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, aktívne bráni styku druhého rodiča s dieťaťom. Iná je situácia, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, v styku druhého rodiča s dieťaťom aktívne nebráni, avšak dieťa vyslovene styk odmieta. Osobitne významným je tento aspekt v prípadoch, ak je odmietanie rodiča dieťaťom zapríčinené správaním tohto rodiča, teda ak sa tento rodič nechoval vo vzťahu k dieťaťu vždy vhodne a empaticky (napr. Pedović proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 112). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je použitie donucovacích opatrení v takýchto prípadoch kontraproduktívne, a to práve z dôvodu, že môže mať za následok degradáciu vzťahov medzi dieťaťom a neempatickým rodičom (napr. Kapr proti Českej republike, rozhodnutie z 28. marca 2006). Súd prvého stupňa dostatočne a komplexne posúdil okolnosti daného prípadu a správne ustálil, že uloženie pokuty by mohlo vo vzťahu dcéry k otcovi pôsobiť ešte viac kontraproduktívne, pretože pokuta ako sankcia pre matku môže v dieťati produkovať pocit viny za vzniknutý stav a citový vzťah dieťaťa k otcovi sa tým môže ešte viac zhoršiť. Medzi rodičmi dochádza k neustálemu osočovaniu a konfliktom, ktoré maloletá Petra vníma, a tieto konflikty majú na ňu nesmiernu psychickú záťaž. Správanie sa otca neustálymi podaniami na súde, na polícii a prebiehajúcimi súdnymi konaniami, o ktorých je dcéra nevhodne informovaná, môže posudzovať ako ubližovanie matke. Zo záverov znaleckého posudku vyhotoveného v súvislosti s konaniami sp. zn. 26P/178/2013 a 26P/14/2012 nevyplýva zistenie, že by matka maloletú W. vedome pripravovala na styk s otcom negatívne. Podľa obsahu spisu vníma matkine negatívne prežívanie a nedôveru k otcovi a informácie nie je schopná vnímať v súvislostiach, preto spracovanie informácií býva neadekvátne. Nevyhnutnou podmienkou obnovenia vzťahu dcéry k otcovi je zmena správania sa voči nej a aj zmena správania sa oboch rodičov voči sebe. S výsledkami znaleckých zistení sa stotožnil aj kolízny opatrovník. Dôležité však bude to, s akým výsledkom bude ukončené konanie Okresného súdu Nitra sp. zn. 26P/14/2012, v ktorom by malo byť rozhodnuté o úprave styku otca s maloletou W., t. č. už štrnásťročnou, na základe aktuálnych pomerov účastníkov konania. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa na podklade obsahu spisu urobil záver, že nie je daný dôvod na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa návrhu otca ako oprávneného, pretože maloletá W. W. styk s otcom odmieta a nebolo jednoznačne preukázané, že by príčinou jej negatívneho postoja k otcovi bolo správanie sa matky v dôsledku jej úmyselného ovplyvňovania. Preto za danej situácie podmienky pre nariadenie výkonu rozhodnutia neboli splnené. Súd prvého stupňa správne rozhodol, keď výkon rozhodnutia nenariadil. Odvolací súd vzhľadom na to napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil a v ďalšom poukazuje na jeho odôvodnenie. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.